Ner 211. ROK 1840 WTOREK 15 WRZESNIA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedziel i świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące złotych dziesięć, miesięcznie złotych cztery, numer pojedynczy groszy dziesięć.

Imiona Rzymskie
Jutro Cypryana.

Imiona Sławiańskie.
Jutro Sędzisław.

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzien godzina		Barometr do 0° Reaumura w miarze Paryzkiej	Stopnie ciepła podług Reaumura	Psychometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i różne uwagi
	6	27" 0" 787	+ 10, 4	4, 50	Zaden	Chmury	
14	2	26 11, 981	+ 18, 4	4, 82	Zachodni słaby	Pochmurno	Deszcz
	10	10, 909	+ 14, 8	5, 36	Płł Zachodni słaby	"	Deszcz

Wiadomości zagraniczne.

— Wiédeń 8 *Sierpnia.* —

Podług raportów z Neapolu ugoda z kompanią Taix i spółka już została zawartą. Na mocy téj ugody rząd neapolitański płacić będzie towarzystwu przez 8 lat po 85,000 dukatów i przyjmie zapas siarki jaki to towarzystwo posiada który wynosi 800,000 neapolitańskich centnarów, po 43 karliny za centnar. Wiedząc kto ma swój interes w zawartéj ugodzie, nie dziwiemy się że tak wielkie poświęcenia w końcu zupełnie dobrowolnie postanowione zostały.

— *Paryż* 28 *Sierpnia.* —

Od przybycia ostatnich wiadomości z wschodu, rozmaite dzienniki ciągle wzywały, aby rząd oświadczył urzędownie, czy doniesienia prywatne są prawdziwe i jak się rzecz ma z wysłaniem Rifaat beja i admirała Stopford. Gabinet czekał przez kilka dni i nakoniec w dniu dzisiejszym daje następujące oświadczenie. »Pełnomocnik porty został wysłany do Alexandryi, aby donieść wice-królowi o zawarciu traktatu londyńskiego. Rozkazy udzielone admirałowi Stopford muszą pozostać tajemnicą rządu angielskiego. Mniemamy, że ci co o nich mówią, nie wiedzą dokładnie i treść ich przesadzają. Bezwątpienia zajść mogą rozmaite wypadki na wschodzie i to przewidując rząd francuzki ile może pracuje nad postanowieniem Francyi w możności odparcia niebezpieczeństw, jakieby jéj honorowi i interesom szkodzić mogły. Niech wszystkie stronnictwa będą pewne, że rząd pojmuje całą ważność ciążącéj na nim odpowiedzialności. Przejęty on jest swemi powinnościami, wypełni je wszystkie, a do najświętszych z nich liczy powinność nie zostawienia Francyi nieprzygotowaną na wszelkie wypadki przyszłości Jednakże ciągle mniemamy, że te wypadki będą spokojne.

Prócz oświadczenia dziennika urzędowego, *Constitutionnel* obszerniéj jeszcze mówi o tych wypadkach. Dowodzi on starannie, że nikt nie może z pewnością wiedzieć o rozkazach udzielonych admirałowi Stopford, i rozkaz udania się ku Alexandryi, w celu blokowania jéj nie zdaje się być prawdopodobnym, bo Anglia nie może przystąpić do wykonania traktatu który jeszcze nie zyskał wszechstronnéj ratyfikacyi.

Pan Porter przybył do Peryża. *Courier français* wyraża nadzieję, że tym razem traktat handlowy między Francyą i Anglią przyjdzie do skutku.

Kommissya instrukcyjna izby parów dziś odbyła ostatnie przesłuchanie oskarżonych

bulońskich. Raport złożony będzie w ciągu przyszłego miesiąca, a rozprawy rozpoczną się jak słychać 28 września.

Telegraficzna depesza z Barcelony dnia 25 wieczorem donosi, że największa spokojność panuje w tem mieście. Obie królowe w dniu 26 przybyły do Walencyi, poseł francuzki przybył tamże d. 24 z rana paropływem *Ramier*.

— *Dnia* 30 *Sierpnia*. —

Ogłoszono dziś dwa postanowienia królewskie z dnia 24 b. m., które ministrowi wojny nowe kredyta otwierają.

Cyrkularz ministra wojny, który onegdaj i dziś odczytany był w biórach jego wydziału; zaleca naczelnikom biór i urzędnikom jak największą czynność i naznacza im za powinność, w godzinach wieczornych nawet pracować dla wykończenia powierzonych im robót. Zarazem zaleconém jest najściślejsze milczenie, szczególniej w przedmiocie poruszeń wojska.

Prezes sądu parów ogłosił przez tutejsze dzienniki; że raport o instrukcyi sprawy bulońskiej złożonym będzie w dniu 15 września. Członkowie izby parów wezwani są, aby się w dniu tym zebrali w zwykłem miejscu swoich posiedzeń.

Poseł turecki Nuri Efendi złożył dziś królowi odpowiedź sułtana na zawiadomienie o małżeństwie xięcia Nemours i zarazem list donoszący o narodzeniu się sułtanki Mewhiby córki sułtana.—Później przyjmował król posła austryackiego hr. Appony.

Moniteur parisien donosi, że raporta z Alexandryi, które rząd otrzymał, głoszą, iż pasza odpowiedział odmównie na zawiadomienie które mu przywiózł Rifaat bej, oświadczył on, że siłą siłę odeprze, ale zaczepnie działać nie będzie,« — *Galignais Messenger* dodaje uwagę do tego urzędowego doniesienia: »Dziwnem być musi, że przy tak ważnéj wiadomości, nie wymieniono daty i że ją ogłoszono w tak krótkiéj i niedostatecznéj formie.

Baron Koller przejeżdżał przez Paryż do Londynu z Königswarth, z depeszami gabinetu austryackiego.

Miano naradzać się w gabinecie nad kwestyą, czy należy ogłosić odpowiedź gabinetu francuzkiego na memorandum lorda Palmerston; i zgodzono się na nieogłoszenie jéj.

Moniteur parisien zawiera następujące wiadomości z Hiszpanii. W dniu 25 sierpnia miały miejsce niejakie niespokojności w Walencyi. Część ludu chciała wyprawić serenadę dla królowéj, utworzyły się z drugiéj strony gromadki które się chciały temu zamiarowi oprzeć. Rada ministrów zgromadziła się, i postanowiono że serenada ma być zaniechaną. Następnie ministrowie żądali od królowéj upoważnienia do ogłoszenia iż prawo o ajuntamientach nie zostanie wprowadzone w wykonanie przed naradzeniem się nad niem nowych kortezów. Królowa nie zezwoliła na to. Wtedy panowie Onis minister spraw zagranicznych i Cabello spraw wewnętrznych, podali swe dymissye.

Jeden dziennik ministeryalny donosi dziś iż jesienna wyprawa w Afryce wcześnie bardzo zostanie rozpoczętą. Zwykle zaczynają się operacye dopiero w połowie października, ale obecnie zdaję się być postanowionem w tym roku wcześniéj zacząć, jeźli pogoda nie stawi przeszkody. Plan wyprawy podług tego dziennika ma być następujący. Utworzone zostaną trzy ruchome dywizye, to jest dywizya Algieru Oranu i Mostaganem. Dywizya algierska złożona z 10,000 ludzi zostawać będzie pod dowództwem marszałka, jeźli okoliczności nie będą wymagały jego obecności w Oranie, a w takim razie dowodzić nią będzie jenerał Duvivier. Najsilniejszą będzie dywizya Oranu, ma bowiem liczyć do 14,000 ludzi pod dowództwem jenerała Lamoriciere. Dywizya Mostaganem ma składać się z 5—6000 ludzi pod rozkazami jenerała Changarnier. Dywizye Algieru i Oranu będą jednocześnie operowały, dla uciśnienia nieprzyjaciela z dwóch stron w jednem miejscu, dywizya z Mostaganem przeznaczoną jest albo wspierać poruszenia głównego korpusu, albo czynić dywersyę przez zagrażanie sąsiednim pokoleniom. Dywizya algierska zbierze się w Miliana, zkąd postąpić ma na równinę Szetif. Z Elcantara potrzeba 36 godzin marszu aby po nad brzegiem rzeki Szetif dojść do wzgórzów Tekedempt. Wtedy znajdzie się w związku z dywizyą Oranu która jednocześnie przybędzie od Habrach i tylko o jeden dzień drogi będzie oddaloną. To poruszenie, licząc na przeszkody jakie nieprzyjaciel stawić może, da się wykonać wciągu 10—12 dni, dywizya Oranu zbiera się w obozie pod drzewem figowem wyruszy razem z algierską dywizyą i bezwątpienia przybędzie do Maskary w tym samym czasie kiedy marszałek stanie na gruncie pokolenia Sidi el-Garbi.

— *Londyn* 28 *Sierpnia.* —

Onegdaj xiążę Albert skończył 21 lat i rozpoczął swoją pełnoletność. Dzień ten był uroczyście obchodzony u dworu w Windsor. Z rana brzmiały wszystkie dzwony stolicy i na wieżach kościelnych powiewała chorągiew związku. Dziś wieczór xiąże znajdować się będzie na uczcie danéj dla niego w Guildhall, dla przyjęcia przeznaczonego mu prawa miejskiego w Londynie.

Paryzki korespondent dziennika *Times* oświadcza iż obraz uzbrojeń we Francyi, skreślony przez tamtejsze dzienniki, jest bardzo przesadzony; i utrzymuje, że wszystkie te przygotowania do wojny, wysyłania zapasów broni z Vincennes do Strasburga i wschodnich departamentów, są tylko utworem rozgorzałéj wyobraźni dzienników.

Morning Advertiser utrzymuje że rząd ma zamiar, założyć we wszystkich portach bióra do werbowania majtków. Mówią także że 4—5000 piechoty, znaczny park artyleryi i nowa eskadra, otrzymała rozkaz udania się do Syryi. Już kilka okrętów miało odpłynąć do Egiptu. Zapewniają że admirał Stopford otrzymał już instrukcye względem dopełnienia traktatu, wrazie wzbraniania się Mehmeda Ali.

Czytamy w *Standard*: »Publiczność widzieć może z doniesień z Alexandryi że położenie vice-króla jest bardzo krytycznem. Mimo przedstawień Francyi uporczywie wzbrania się on uledz i zamierza stawić rozpaczny chociaż niewątpliwie daremny opór ich środkom przymusu. Blokada jak słychać rozpocznie się w dniu 30 sierpnia. Zapewnienie że Francya pozostanie zupełnie neutralną utworzyło w nim przekonanie że łatwo będzie mógł sobie poradzić; zdaje się że on pokłada tak wielkie zaufanie w swoich środkach obrony na jakie one niewątpliwie nie zasługują. Obawiamy się że pasza wtedy dopiero pozna swój błąd kiedy już będzie za późno.

Gazeta dworska donosi o mianowaniu barona Sydenham (Poullet Thompson), gubernatorem Kanady. Bezwątpienia nominacya ta dla tego obecnie potwierdzoną została, że obie prowincye Kanady tworzą teraz jednę całość.

— *Bruxella* 27 *Sierpnia.* —

Wczoraj pierwszy raz została otworzoną w Antwerpii nowa stacya kolei żelaznéj, a potém uroczyście odkryto statuę Piotra Pawła Rubensa, przy téj ostatniéj okoliczności miał mowę uroczystą minister spraw wewnętrznych i prezes towarzystwa umiejętności i sztuk, pan Taichmann. Sławny malarz Wappers, dyrektor akademii Antwerpskiéj przemówił także kilka słów. Gdy spadła zasłona statuy odśpiewano hymn skomponowany na ten cel przez p. Besseres. Wieczorem całe miasto było oświetlone. Przez nowo założoną w Antwerpii stacyę kolei żelaznéj, można teraz będzie wszelkie towary które z morza albo Skaldy przychodzą, bezpośrednio przesyłać koleją, równie wszystkie z lądu towary wprost z kolei mogą być na okręta ładowane.

Courier belge zawiera następujący list cywilnego inżyniera Thonas Don Greenville, datowany 19 sierpnia, o tak zwanych *paropływach palnych* angielskich: »Między potężnemi machinami wojennemi które uzbrajają się w Woolwich, mówi ten list, najokropniejsze są paropływy palne: i tak *Infernal* rzuca promień ognia tak daleko jak najsilniejsza pompa rzucać może strumień wody. Te statki palne składają się z dwóch stożków drewnianych, które tak jak beczki obręczami są wzmocniane. Te statki są z obu stron umocowane do belek sosnowych 80—90 stóp długich, do nich używaną jest stara machina parowa od 6—15 koni siły, jakich mnóstwo znajdują się w sklepieniach żelaznych a na przodzie umieszcza się naładowana aż po wylot armata Paixhamza. Ta machina w nocy puszcza się całą szybkością swoją ku nieprzyjacielskim okrętom. Obite żelazem końce belek wbijają się w korpus okrętu przez uderzenie wystrzela działo i tak wielki czyni otwór pod wodą, że okręt natychmiast tonie. Jeśli owa machina palna chybi i ominie okręt, na który została wysłaną, wtedy za nią puszcza się statek parowy, dla opatrzenia jéj w węgle i wypuszczenia na nowo. Sto takich machin, które nie kosztują więcéj jak 8—10,000 franków wystarcza do zniszczenia 100 okrętów liniowych, które nie mogą ujść przed niemi. Tym sposobem dwa kupieckie paropływy bez innego zapasu prócz węgli kamiennych zniszczyć mogą największy okręt liniowy, stanąwszy po obu stronach, za okręgiem strzału i wypuszczając swoje palne machiny.

— *Dnia* 27 *Sierpnia.* —

Król i królowa przybyli dziś do Laeken. Młodzi xiążęta zostali w Ostende, z czego wnoszą iż królowa tam powróci.

Independant oświadcza iż jest upoważnionym do oświadczenia że zupełnie jest fałszywą pogłoska jakoby pełnomocny minister

angielski przy tutejszym dworze Sir Hamilton Seymur zawiadomił mieszkających albo chwilowo bawiących w Belgii oficerów angielskich że mają niezwłocznie do swoich właściwych pułków powrócić.

Hrabia Syrakuzy brat króla obojga Sycylii znajduje się w téj chwili w Bruxelli, wczoraj przyjął odwiedziny naszego ministra spraw zagranicznych.

Pan Maertins, *attaché* tutejszego poselstwo w Konstantynopolu, wyjechał do Marsylii, zkąd popłynie do stolicy Turcyi.

Rozmaitości.

— Sławny tancerz otrzymał w póżnym wieku pensyą wysłużoną od rządu francuzkiego. Jedna z jego uczennic która przez swój wpływ na dworze wyjednała mu tę łaskę pobiegła do Marcela, aby mieć przyjemność przyniesienia mu téj pomyślnéj wiadomości, i oddania mu pomienionego zalecenia do kassy aby mu wypłacono przypadającą kwotę. Marcel rzucił papier na stół i rzekł: — »Czy tak uczyłem panią podawać coś? Weź pani jeszcze raz ten papier i podaj mi go w należyty sposób. Młoda dama która uczuła się surowo upokorzoną sposobem przyjęcia wyjednanéj przez nią łaski podniosła papier z łzami w oczach i podała go Marcelowi z gracyą. To dobrze, teraz przyjmuję i dziękuję pani berdzo, chociaż twój łokieć jeszcze nie był dość zaokrąglony.

— Grek i Włoch upierali się zapalczywie która ziemia pierwszeństwo mieć powinna przed drugą, nakouiec rzekł Grek: »Grecya jest narodem z którego jak nas uczy historya wszyscy najznakomitsi uczeni wyszli. — Dla tego też właśnie, że wszyscy mędrcy wyszli z Grecyi dla tego już w niéj nie ma nikogo mądrego.

— Biedak okryty łachmanami, przebiegał przed kilką dniami jedną z najbogatszych ulic Paryża. Dręczony głodem, staje przed sklepem jubilera i wyciąga swoję wynędzniałą rękę po jałmużnę. Bogacz sięga do kieszeni i daje ubogiemu małe wsparcie, w tém nadchodzą dwaj gwardziści municypalni i aresztują biedaka za żebractwo. »Puszczajcie! puszczajcie! woła aresztowany; puszczajcie nieszczęśliwego Hieronime Pertuis!« Jubiler za usłyszeniem tego nazwiska, uwolnił żebreka z rąk policyantów, którym dał rękojmię. Dobroczyńca widząc się sam na sam z oswobodzonym, zapytał cały zdziwiony: »Cóż to pana przywiodło do takiego ubóstwa, pana niegdyś bogatego?« »Ach mój łaskawco, odrzekł Pertuis; przed 10cią laty mając wyjechać do Anglii, zgubiłem pugilares z summą 150.000 fr. w biletach.« »Jakże pugilares wyglądał?« »Był to zwyczajny safianowy z moją cyfrą.« »Prosze do mojego gabinetu.« Na uzupełnienie téj powiastki, trzeba tylko dodać, iż zacny jubiler był właśnie znalazcą owego pugilaresu, a odkrywszy właściciela, zwrócił mu całą summę i połowę zysku, którego dorobił się temi pieniędzmi. Łatwo sobie wystawić radość uszczęśliwionego Pertuis.

— *Lekarstwo na truciznę.* Z miasta Andreasberg w Hanowerskiem donoszą: Lekarzowi Dr. Eggeling powiodło się od okropnéj śmierci wybawić 6ro ludzi, którym w potrawach znaczną dozys arszeniku zadano, a u których pojawiły się już widoczne i znajome skutki otrucia. Lekarz ten ocalił ich wodnikiem niedokwasu żelaza, wynalezionym przez doktorów Bunzen i Berthold w Getyndze, a zaleconym jako niezawodne lekarstwo na truciznę. Lekarstwo to w tamtejszych aptekach dla potrzeby zawsze jest w pogotowiu. Przypadek ten spotkał królewskiego urzędnika górnictwa i jego rodzinę, to jest żonę, dwoje dzieci, jednego powinowatego i służącę, co tem łatwiéj zdarzyć się mogło, ile że w kopalniach tamtejszych mnóstwo rozbija się arszenniku przy topieniu rudy. Jak znaczna jest ilość ludzi, którzy temu lekarstwu winni są ocalenie życia, tak też powyższy przypadek jest podobno najpierwszy w tamtejszem królestwie gdzie się wodnik niedokwesu żelaza tak zbawiennym okazał. (Już taki środek r. 1837 przez pana Teodora Torosiewicza był podany).

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 14 do 15 Września.

Łodziński Jan ob., Przesmycki Wincenty, Krajewski Franciszek; Ciesielski Kazimierz, z Polski; — Richart Szymon, z Galicyi; — Josmann Sigfrid, Lindmar Wojciech ob., Lipiński Felix art. muz., Mizerski Kasper, z Pruss.

Wyjechali z Krakowa.

Zdanowski Antoni ob., Ramlau Karol, Ramlau Franciszek, Cieszkowski Józef, do Polski; — Frantz Jan, Krasicki Józef ob., Rogowski, do Galicyi.